

BTYK'nın 13 Aralık Toplantısı

Aykut Göker

Bilim ve Sanat Dergisi'ni çıkartanların kulakları çınlasın. Dergiyi emek zahmet basıma hazırlarsınız. Çıkan sayı önünüze konduğunda gözünüze ilk çarpan, yapılmış olan bir hatadır. Yahu bu ne? Efendim, o “dizgiden”... Dizgi denetimine önem verirsiniz; ama izleyen sayıda yine hata vardır. Peki bu ne? Efendim o “pikajdan”... O dizgiden bu pikajdan, ama hatalar sürer gider. Önceki yazımın ikinci yarısını anlamsız bulanlar varsa; efendim o da, yazarının kısa yazmayı becerememesi nedeniyle yazımın orta yerinden yediği makastan!

O yazıda, 1993 sonrasının bilim ve teknoloji politikasından söz ederken demiştim ki, “şu ana kadar resmi bir karşı görüş ortaya konmadığı için hâlâ geçerli olduğunu varsayabileceğimiz bu politikanın ayırt edici özelliği, yalnızca bilimde değil, teknoloji alanında da yetkinleşmenin amaçlanması ve **bu yetkinleşmenin, bilim ve teknolojiyi ekonomik ve toplumsal faydaya dönüştürebilme becerisine de sahip olma amacını içermesidir.**” Bu tespitin, ‘kesilen’ son bölümü önemliydi. Çünkü, 1997 ve onu izleyen yıllardaki BTYK Kararları'nın ana teması, altı çizilen bu amacı gerçekleştirmeyi sağlayacak Ulusal İnovasyon Sistemi'nin kurulmasıydı.

Ulusal İnovasyon Sistemi'nin omurgasını Ulusal Enformasyon Altyapısı oluşturur. BTYK'nın 20 Aralık 1999 günlü toplantısında aldığı “[1999 başlarında tamamlanan] Ulusal Enformasyon Altyapısı Ana Plânı'nın Hayata Geçirilmesi” kararı bu nedenle çok önemliydi. Ne var ki, alınan kararlara ilişkin Başbakanlık Genelgesi yayımlandığında, bu kararın buharlaşmış yok olduğu görüldü; daha sonra da gerek Hükümet gerekse bürokrasi kanadından eksileni arayıp soran olmadı. Ayrıca, “Elektronik Ticaretin Yaygınlaştırılması için Gerekli Hukuki, Teknik ve İdari Altyapısının Kurulması” Kararı da buharlaşmıştı. Yıl içinde “Türkiye için Kritik Teknolojilerin Belirlenmesi”, “AR-GE'ye Dayalı Tedarik” vb. konulardaki kararlar da uygulanmayınca, bu durum, çoğu çevrede, Ulusal İnovasyon Sistemi'ni kurmaktan vazgeçildiği biçiminde değerlendirildi.

BTYK'nın 13 Aralık toplantısından sonra anlaşıldı ki, buharlaşmış iki karar gibi, başka bazı kararlar da gereği yapılmadan gündemden çıkarılmıştı ama, Ulusal İnovasyon Sistemi'nin kurulmasından vazgeçilmemişti. Hatta, Sistem'in kurulmasına ışık tutacak bazı kararlar güçlendirilmiş; örneğin, “Türkiye için Kritik Teknolojilerin Belirlenmesi” Kararı, ‘2003-2023 arasındaki 20 yıllık dönemde, bilim ve teknoloji alanında izlenecek ulusal stratejinin belirlenmesi’ biçiminde genişletilerek Türkiye için bir ‘**Teknoloji Öngörü Çalışması**’ yapılması da bu kapsama alınmıştı.

Uygulama sonuçları elbette eleştirilmeli. Ama, en az bunun kadar önemli nokta, BTYK Kararları'nın hepimizi ilgilendirdiğini bilmek ve baştan itibaren tâkipçisi olmaktır. 13 Aralık Kararları'na da böyle yaklaşılmalı. Örneğin, “*Kamu alımlarında alım bedelinin %1'inin AR-GE faaliyetlerinin desteklenmesinde kullanılmak üzere bir fona aktarılması*” kararı uygulanabilecek midir; bugünden tâkibe almalıyız.

Gündem'deki ‘Teknoloji Öngörü Çalışması’ da, bu çalışmayı yapmamış tek ülkenin yurttaşları olarak, hepimizin sorunu olmalı. Çünkü, “*teknoloji öngörüsü* [İrlanda'nın yaptığı çalışmada belirtildiği gibi], *ülke için arzu edilebilir, ama erişilebilir uzun vadeli bir gelecek*

inşasında, teknolojinin oynayacağı rolün ortaya konmasını; ve ülkenin geleceğiyle ilgili olarak öngörülen vizyonun gerçekleşmesini mümkün kılmak için, bugünden alınması gereken stratejik kararların belirlenmesini konu alır. Teknoloji öngörüsü, ülkeye, ekonomik ve toplumsal açıdan azami faydayı sağlayacak, stratejik araştırma ve yeni teknoloji alanlarının belirlenmesi için biliminsanları, mühendisler, sanayiciler, kamu görevlileri ve konuyla ilgili başka uzmanların bir araya getirildikleri bir süreçtir ve bu sürecin bulguları, sürdürülebilir ekonomik büyüme, refah ve yaşama standartlarını geliştirebilmenin yolunu gösterir.”

Bu çalışma yapılmazsa ne olur? Yanıtı, BTYK toplantısının yapıldığı gün, TESİD’in İstanbul’da düzenlediği “Teknoloji Kestirimi Yoluyla Türkiye için Gelecek Öngörüsü ve Elektronik Sanayii” konulu Panel’de Prof. Dr. Metin Durgut’un söylediklerinde bulmak mümkün: “**Kendilerinin öngörüsü olmayanlar başkalarının öngörüsünü yaşamaya mahkûmdurlar.**” Başkalarının öngörüsünü yaşayacak olanlar içinde hepimiz varız.

agoker@ttgv.org.tr

CBT, 6 Ocak 2001.